

Monopolist

Het gezelschapsspel “Monopolie” brengt het inzicht bij dat als (bijna) monopolist goed geld te verdienen is. Het spel is echter misleidend omdat het suggereert dat monopolies saai zijn en dat toeval een grote rol speelt. Het spel geeft bovendien geen inzicht in de strategie die best gevolgd kan worden om monopolist te worden en te blijven.

Wie hunkert naar het antwoord op de laatste vraag kan sinds kort terecht op de web-site van het Amerikaanse “Department of Justice”. De “finding of facts” van rechter Penfield Jackson in de Microsoft case leest als een spannend boek, met een werkelijkheid die de stoutste dromen overtreft. Wie wil lezen moet overigens wel beschikken over WP 5.1 of Acrobat, een aardige geste van de rechter aan sommige concurrenten van Microsoft.

Het bedrijf van Bill Gates wordt door de Amerikaanse overheid beticht van misbruik van machtspositie. Dat Microsoft een machtspositie heeft is duidelijk: bijna alle PC's gebruiken het besturingssysteem Windows. Omdat Windows de standaard is, worden alle toepassingen voor Windows geschreven en maken concurrerende besturingsprogramma's geen kans. Daarmee blijft het monopolie van Microsoft in stand en is het bedrijf in staat jaar op jaar prachtige winstcijfers te laten zien. Het laatste kwartaal bijvoorbeeld was de netto winst 40 % van de omzet. Weinig bedrijven die dat halen.

De internet revolutie die zo'n 5 jaar geleden begon, betekende echter een ernstige potentiële bedreiging voor het bedrijf van Bill Gates. Personal computers werden netwerk computers met als gevolg dat de markt voor besturingssystemen verdrongen zou kunnen worden door de markt voor internet browsers en server software. Hoewel de dreiging in december 1994, toen Netscape zijn Navigator introduceerde, nog miniem was, werd ze snel door Gates onderkent. In mei 1995 formuleerde hij in zijn memo “De internet vloedgolf” de strategie voor de tegenaanval.

Zoals vaak bleek ook hier aanval de beste verdediging. Kern van de Microsoft strategie was ook controle te verwerven over de markt van internet-browsers. Microsoft ontwikkelde zijn eigen internet-browser en gooide alle middelen in de strijd om Netscape van de markt te verdrijven. De Explorer werd vastgekoppeld aan Windows met het icoontje standaard zichtbaar op het openingsblad zodat een gebruiker altijd de beschikking over het Microsoft product had. Tegelijkertijd werden computerproducenten gedwongen het Netscape-icoontje te verwijderen. De dreiging dat Windows niet geleverd zou worden als de fabrikant niet meewerkte, bleek effectief. Sommige producenten kozen er voor het toen populaire Netscape zelfs helemaal niet te installeren. Een gebruiker moest het dan zelf doen en hij kwam tot de conclusie dat Windows tegensputterde als het het probeerde. Tenslotte werden internet-service-providers gestimuleerd om toch vooral de Microsoft Explorer te gebruiken.

De strategie was effectief. Het marktaandeel van Netscape daalde snel, en het bleef dalen zelfs nadat de Navigator gratis geworden was. Netscape had hogere distributiekosten en minder inkomsten om te innoveren. Aldus werd Netscape in de armen van Microsoft compaan AOL gedreven. Exit potentiële concurrentie.

Hoewel rechter Jackson nog niet definitief oordeelt, is nu wel al duidelijk dat hij vindt dat van misbruik sprake is. De winst van Microsoft is ten koste gegaan van de consumenten, die niet de producten konden kopen die ze wilden of de toegang tot superieure producten ontzegd werd. Het gedrag van Microsoft heeft bovendien de economie ernstig schade toegebracht omdat het

innovatie afschrikt. Het blijft nog spannend welke straf de rechter gepast acht.

Eric van Damme